

Prima instanță: Judecătoria Chișinău /sediul Centru/ (Judecător Irina Țonov)  
Dosarul nr. 2a-4385/21  
2-19076266-02-2a-19112021

## **DECIZIE**

02 noiembrie 2022  
Chișinău

municipiul

### **Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău**

În componența:

Președintelui ședinței, judecătorul  
Judecătorilor  
Grefierul

Victoria Sîrbu  
Angela Braga și Virgiliu Buhnaci  
Doina Sechiraș

examinând în ședință de judecată publică, apelul declarat de Donea Liuba, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” către Donea Liuba cu privire la constatarea unor afirmații făcute în petiția răspândită la 07 decembrie 2018 către autoritățile publice, ca fiind false și defăimătoare, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,-

### **a c o n s t a t a t:**

La data de 12 februarie 2019, Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” s-au adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Donea Liuba, solicitând:

1) constatarea afirmațiilor pârâtei Donea Liuba, făcute în petiția răspândită la 07 decembrie 2018, către autoritățile publice, ca fiind false și defăimătoare:

- „ceea ce s-a întâmplat la data de 04 decembrie 2018 este ieșit din comun, fapt care m-a decis să mă concediez”;

- „au stat de vorbă cu pacienții în salonul de supraveghere (erau 6 copii)”;

- „dna Străisteanu l-a întrebat afirmativ pe unul dintre pacienți...dacă l-au adus în cătușe polițiștii”;

- „dna avocată s-a comportat batjocoritor cu mine, strigând în prezența copiilor și a infirmierei, -Dnei Donciu: „cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrână, închide gura, nimeni nu te întreabă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea.. etc.”;

- „acest monolog al avocatei a fost auzit de copii, de angajați”;
- „un așa comportament în prezența copiilor este inadmisibil, a agitat copii la maxim”;
- „ea chiar în prezența noastră le spune copiilor să nu ne asculte, faceți ce vreți voi...”;
- „acest grup de avocați...care au nevoie de situații rele pentru a le fii finanțate proiectele”;
- „acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, nu se legitimează, sunt aroganți la superlativ, nu au un comportament decent în societate”; acest grup în frunte cu Dna Stăisteanu”;
- „avocații și apărătorii nu sunt școliții,... procedura de interogare este contrar legislației, -asta o știe orice magistrat”.

2) A recunoaște pe Donea Liuba responsabilă de defăimarea reclamanților Doina-Ioana Străisteanu și AO „Institutul pentru Drepturile Omului” prin răspândirea informațiilor false despre ei.

3) A obliga pe Donea Liuba să dezmință relatările false și defăimătoare răspândite, prin același mijloc, să aducă scuze publice reclamanților, și anume: să expedieze către aceiași adresați o scrisoare prin e-mail și poștă din numele său cu următorul conținut: „Eu Donea Liuba, recunosc că am mințit când am scris informații false și defăimătoare despre dna Străisteanu Doina-Ioana și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova în petiția mea din 07.12.2018. Cer scuze de la dna Străisteanu Doina-Ioana și echipa Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova pentru că am mințit și am răspândit informații false pentru ai defăima public”.

4) A obliga pe Donea Liuba la plata prejudiciului moral în sumă de 30000 (treizeci mii) lei în beneficiul dnei Străisteanu Doina-Ioana și a sumei de 50000 (cincizeci mii) lei în beneficiul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova.

5) A încasa din contul pîrîtului în beneficiul reclamantului Străisteanu Doina-Ioana suma de 1650 (una mie șase sute cincizeci) lei cu titlu de costuri de judecată și în beneficiul reclamantului AO „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” suma de 1750 (una mie șapte sute cincizeci) lei cu titlu de costuri de judecată.

În motivare acțiunii sale, partea reclamantă a indicat că, Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” (în continuare IDOM) este o organizație nonguvernamentală, independentă, non-profit, având drept scop apărarea și promovarea drepturilor omului, precum și monitorizarea implementării obligațiilor asumate pe domeniul drepturilor omului în Republica Moldova, inclusiv pe plan internațional.

Reclamanții au menționat că IDOM efectuează activități de monitorizare a asigurării drepturilor omului în Republica Moldova, „advocacy” pe plan național și internațional, litigare strategică, dar și contribuie la informarea grupurilor specifice, organizațiilor internaționale, precum și a societății despre cele mai grave violări de drepturi ale omului, analize comparative a cadrului legal național și actele

internaționale în domeniul drepturilor omului, elaborând concluzii și recomandări în vederea îmbunătățirii situației de respectare a drepturilor omului în Republica Moldova.

Reclamanții au relatat că unul dintre domeniile strategice de intervenție IDOM este monitorizarea, apărarea și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale din instituțiile psihiatrice și psihoneurologice. Astfel, începând cu anii 2007 membrii IDOM au efectuat numeroase vizite de monitorizare inopinată în incinta tuturor instituțiilor psihiatrice și psihoneurologice din Moldova, elaborând rapoarte pe fiecare instituție cu descrierea constatărilor și elaborarea recomandărilor în vedere îmbunătățirii situației persoanelor cu izabilități. Totodată avocații din cadrul acestei asociații au preluat numeroase cazuri ale pacienților din aceste instituții și au apărut interesele lor la nivel național și internațional în cazurile când s-au constatat violări ale drepturilor acestora.

Reclamanții au precizat că la data de 04 decembrie 2018 IDOM a format o echipă multidisciplinară pentru efectuarea unei vizite de monitorizare a modului de respectare a drepturilor omului în cadrul Spitalului Clinic de Psihiatrie or. Codru. Din componența echipei au făcut parte directorul executiv al AO „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”, Vanu Jereghi, avocatul Cebanaș Alexandru, avocatul Doina-Ioana Străisteanu și asistenta socială Golovatîi Ecaterina din cadrul Asociației Obștești „Keystone Moldova”. Anterior, în ziua de 03.12.2018, aceiași echipă a efectuat o vizită de monitorizare similară în secția pacienților aflați la tratament riguros și secția privind expertiza judiciară în domeniul psihiatriei.

Reclamanții au învederat că la data de 04.12.2018 echipa de monitorizare a decis să viziteze pacienții din cadrul secției nr.1 pentru copii a Spitalului Clinic de Psihiatrie din or.Codru pentru a verifica condițiile de plasament și respectarea drepturilor pacienților minori. Astfel, fiind în secția nr.1 de copii a Spitalului Clinic de Psihiatrie or.Codru, echipa multidisciplinară inițial a discutat cu șeful secției nr.1, toți membrii echipei s-au prezentat, s-au legitimat și au explicat scopul vizitei.

Reclamanții au subliniat că șeful secției a acceptat efectuarea vizitei oferind în același timp informații despre modul de internare, condițiile de plasament și tratament a copiilor din secție. Ulterior, șeful secției a condus echipa de monitorizare prin secția nr.1, a oferit informații vis a vis de numărul pacienților, activitățile zilnice, a prezentat saloanele unde copii se tratează, mănâncă, unde fac baie etc., după care a plecat, iar membrii echipei au rămas să discute cu pacienții. Apoi echipa de monitorizare a intrat în salonul de supraveghere riguroasă unde se aflau 3 pacienți minori unde au purtat discuții cu doi dintre ei. În privința unuia dintre pacienți (un minor de 12 ani) echipa de monitorizare a identificat probleme ce ridică serioase prezumții vis-a-vis de legalitatea internării lui și legalitatea administrării unor substanțe psihotropice (presupusului tratament), probleme care urmau a fi soluționate după finisarea vizitei. După finisarea discuțiilor cu cei 2 pacienți, echipa de monitorizare a ieșit din salon în coridor unde Golovatîi Ecaterina a purtat o discuție cu pacientul Popa Ion privind

cătușele și aducerea lui de poliție.

În context, reclamantii au susținut că Străisteanu Doina-Ioana nu a discutat acest lucru cu pacientul Popa Ion, dar Golovații Ecaterina a vorbit cu el pentru că îl știa pe pacient de mai demult, îi cunoștea familia, îi cunoștea istoricul contactelor cu autoritățile publice și instituțiile medicale. Ambii au purtat o discuție prietenească în prezența întregii echipe. Din întâmplare fericită, avocatul Cebanaș Alexandru a filmat această discuție, deși de regulă filmări video echipa nu face.

Reclamantii au relatat că din înregistrarea video se vede clar că întreagă discuție a fost purtată în privința unui singur pacient și unui singur angajat pe care nimeni nu l-a ofensat. Identificând cazul minorului cu suspiciuni de internare ilegală și supunerea unui tratament cu substanțe psihotrope, ilegal, echipa a părăsit pentru aproximativ 15 minute secția nr.1 de copii pentru o discuție în grup.

Partea reclamantă a explicat că, ulterior, echipa a revenit în secție și a urmat o discuție cu șeful secției despre constatările și problemele identificate, în special despre cazul minorului dat, după care au plecat.

Reclamantii au mai indicat că la data de 07.12.2018 psihologul Panfil Nelea și Golovații Ecaterina din cadrul Asociației Obștești „Keystone Moldova” au mers la Spitalul Clinic de Psihiatrie or.Codru pentru a discuta cu pacientul minor de 12 ani și a efectua evaluarea lui psihologică, însă personalul medical le-a interzis categoric accesul în secția nr.1 pentru copii. După refuzul de acces la copil, în câteva minute, în aceeași zi de 07.12.2018 pe adresa electronică a directorului executiv al Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova a venit petiția, semnată de Donea Liuba asistenta de proceduri în secția nr.1 de copii din cadrul Spitalului Clinic de Psihiatrie, cu conținutul defăimător față de reclamanti făcând astfel obiect de litigiu în cauza dată.

Partea reclamantă a relevat că din conținutul petiției rezultă că Donea Liuba care a ascuns datele ei de contact, adresa, telefonul este angajată la Spitalul Clinic de Psihiatrie or.Codru, secția nr.1 pentru copii.

A susținut că Donea Liuba este autoarea petiției adresate Centrului pentru Drepturile Omului (Avocatul Poporului); Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității; Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerului Justiției; AO Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, cu o copie adresată Spitalului Clinic de Psihiatrie or.Codru, prin care a răspândit informații conținând afirmații false și defăimătoare despre reclamanti.

Partea reclamantă a mai menționat că la data de 27.12.2018, IDOM a expediat cerere prealabilă care a fost recepționată de către Donea Liuba la data de 02.01.2019. Prin cererea realabilă i-a solicitat pîrîtului să dezmință informațiile scrise în petiție, să aducă scuze publice și să achite prejudicial moral cauzat prin acțiunile de defăimare. Întru realizarea procedurii prealabile, reclamantul Străisteanu Doina-Ioana la data de 07.12.2018 a adresat pîrîtului cerere prealabilă prin expedierea acesteia la adresa de e-mail de la care pîrîtul a răspândit petiția. Ulterior, la 14.12.2018 a achitat serviciile executorului judecătoresc Marianciuc Evelina, care a reușit la ziua de 14.01.2019 să-i

înmîneze personal pîrîului Donea Liuba cererea prealabilă la locul ei de muncă.

Reclamanții au relatat că la data de 16.01.2019 și ulterior la data de 22.01.2019 au recepționat răspunsul pîrîului la cererea prealabilă prin care ultima reconfirmă că este autoarea petiției și a afirmațiilor false și defăimătoare din conținutul acesteia, că a răspîndit această petiție către adresați, că în mod direct și conștient s-a referit la reclamanți, și exprimă refuzul de a soluționa litigiul pe cale amiabilă și de a satisface cerințele din cererea prealabilă.

Reclamanții au susținut că informația răspîndită în adresa a patru instituții de stat de către pîrîul Donea Liuba este defăimătoare și falsă din următoarele considerente:

În primul rând, pîrîul a mințit când a afirmat că s-a concediat de la locul ei de muncă în secția nr.1 de copii a Spitalului Clinic de Psihiatrie or.Codru. Aceasta continuă să activeze în aceeași instituție, iar dovada acestui fapt sunt acțiunile executorului judecătoresc Marianciuc Evelina, care în ziua de 14.01.2019 i-a înmînat personal pîrîului la locul ei de muncă cererea prealabilă a reclamantului Doina Ioana Străisteanu.

În al doilea rând, în salonul de supraveghere nu se aflau șase copii, această afirmație a pîrîului este falsă, în salon se aflau trei minori, doi din ei au discutat cu toți membrii echipei IDOM (4 persoane). În timpul discuțiilor cu cei doi pacienți din salonul de supraveghere, pîrîul nu se afla în salonul de supraveghere, nici în coridor, deoarece discuțiile sunt confidențiale. Nici unul din membrii echipei multidisciplinare nu a purtat discuții cu Donea Liuba.

În al treilea rând, pacientul Popa Ion este cunoscut cu Golovatîi Ecaterina, asistentă socială, care a fost cea care l-a întrebat despre cătuși și poliție, modul cum a fost adus la spitalul de psihiatrie. Pîrîul a mințit cînd a spus că această discuție cu pacientul a fost purtată de reclamantul Doina-Ioana Străisteanu. Discuția între pacient și Golovatîi Ecaterina s-a întîmplat în coridor, lîngă ușa de la salonul de supraveghere, în prezența lui Cebanaș Alexandru, Jereghi Vanu și Străisteanu Doina-Ioana. Alți copii, decît Popa Ion, la această discuție nu au fost.

La fel, reclamanții au afirmat că Donea Liuba minte precum că discuția în cauză era purtată de Străisteanu Doina-Ioana cu pacientul. Donea Liuba minte precum că la această discuție erau și alți copii și alți angajați, respectiv consideră reclamanții că această discuție nu poate fi motivul agitației copiilor din secție. Nu există o legătură de cauzalitate dintre discuția cu pacientul Popa Ion și pretinsa cauză a agitării pacienților din secție.

Mai mult, reclamanții au precizat că Donea Liuba minte prin afirmația că Străisteanu Doina-Ioana ar fi înjurat-o sau ar fi a umilit-o, după cum se indică în petiție „... dna avocata s-a comportat batjocoritor cu mine, strigînd în prezența copiilor și a infirmieri, dnei Docu” următoarele cuvinte „Cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrînă, închide gura, nimeni nu te întrebă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția, și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o

proasta, vorbești prostii, vorbești aiurea ... etc”.

În al cincilea rând, discuția între Golovatii Ecaterina cu pacientul Popa Ion a fost înregistrată video și audio de către avocatul Cebănaș Alexandru. Iar, din conținutul fișierului video (anexat la prezenta cerere) se poate lesne observa că discuția a avut loc în coridor, că Străisteanu Doina-Ioana nu a intervenit în discuție, că alți pacienți sau infirmiere nu au asistat la discuție, că atmosfera era calmă etc.

Reclamanții au mai susținut că ar fi mincinoasă și afirmația: „Ea chiar în prezența noastră le spunea copiilor să nu ne asculte, faceți ce vreți voi...” pentru că în salonul de supraveghere unde echipa discuta cu doi minori, nu era nici un angajat al secției, iar în alte părți ale secției (coridor, săli, saloane, etc) reclamantul Străisteanu Doina-Ioana nu a discutat cu nici un copil, în special, nici unul din reclamanți nu a spus astfel de lucruri nici unui pacient, niciodată, fie copil fie adult.

Reclamanții au menționat că în toate vizitele de acest fel, informează pacienții despre drepturile lor, mediază orice situație cu pacientul și medicul/asistentul medical, și apoi notează încălcările depistate pentru a le include în rapoarte pe care le publică oficial. Echipa de monitorizare nu l-a văzut pe pacientul Luca V. și nu a avut discuții cu el, iar de la alți pacienți a aflat că copilul are 6 ani și este violent cu infirmierii (înregistrarea audio a discuțiilor cu pacientul de 12 ani). Deci e un lucru cunoscut tuturor, în secția nr. 1 de copii, cel puțin, că pacientul Luca V. este violent, îi lovește pe toți, indiferent e copil-pacient sau angajat.

În al șaselea rând, afirmațiile lui Donea Liuba precum că: „acest grup de avocați... care au nevoie de situații rele pentru a le fi finanțate proiectele”; „acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, nu se legitimează, sunt aroganți la superlativ, nu au un comportament decent în societate”; „acest grup în frunte cu Dna Străisteanu” și „avocații și apărătorii nu sunt școliți, ... procedura de interogare este contrar legislației, - asta o știe orice magistrat” sunt false.

În context, reclamanții au susținut că de ani de zile promovează respect față de drepturile omului, atenție sporită oferind drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale rezidenți a instituțiilor închise cum este Spitalul Clinic de Psihiatrie or.Codru. Activitatea IDOM întotdeauna a fost transparentă, financiar și funcțional. Multiplele rapoarte în acest domeniu (elaborarea la nivel național și/sau internațional) ilustrează nenumăratele încălcări ale dreptului persoanelor cu dezabilități mintale în instituții rezidențiale, afirmă că reclamantul a investit resurse financiare, umane și timp în instruirea angajaților și perfecționarea politicilor cadrului normativ, în domeniu. În fruntea echipei de monitorizare s-a aflat Jereghi Vanu, directorul executiv al AO Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, nicidecum reclamantul Străisteanu Doina-Ioana care a fost implicată în echipa multidisciplinară cu titlu de avocat și expert în drepturile omului. Toți membrii echipei s-au legitimat imediat cum au intrat în secția nr. 1 de copii de altfel șeful secției nu ar fi discutat cu echipa și nu i-ar fi însoțit ulterior prin secție dând și explicații. Acest lucru este evident din înregistrările audio efectuate de echipă. Fiecare membru din echipă s-a salutat cu toți angajații,

părinții și copii întâlniți în secție. Afirmatia pîrîtului despre presupusa aroganță și comportament nedemn în societate este un atac nejustificat la onoarea, demnitatea și reputația profesională a reclamantilor.

Partea reclamantă a mai subliniat că noțiunea de onoare și reputație profesională este definită în literatura de specialitate ca o prețuire deosebită, considerație, respect și stimă acordată cuiva pentru meritele virtuțile sale sau reflectarea calităților profesionale ale persoanei în conștiința socială însoțită de aprecierea pozitivă a societății. Cu alte cuvinte, onoarea și reputația profesională este o apreciere din partea societății a calităților unei persoane. Lezarea reputației profesionale presupune că reclamantul simte schimbarea opiniei societății despre sine prin discreditarea în fața opiniei publice.

Reclamantii au comunicat că spre deosebire de pârât, ei au un renume în domeniul drepturilor omului și activează de foarte mulți ani pentru promovarea drepturilor omului prin crearea de precedente în instanțe naționale și internaționale, perfecționarea cadrului normativ, prin instruirea specialiștilor în domeniu ș.a. Aceștea sunt respectați în societate ca fiind experți și profesioniști. Prin aceste afirmații, pîrîtul a atacat reclamantii în mod intenționat pentru ai denigra în fața autorităților publice cu care reclamantii au relații profesionale de lucru.

Partea reclamantă a afirmat că, promovarea drepturilor omului a fost și rămîne un segment prioritar în activitatea avocatului Doina – Iona Străisteanu, fiind recunoscută la nivel național și internațional drept expert în domeniul drepturilor omului. Cu acest scop reclamantul reprezintă în judecată probono în cuantum de 35% din dosare, are 8 sesizări la Curtea Constituțională care au schimbat practica națională, are peste 300 cazuri la CEDO examinate sau în curs de examinare, a efectuat peste 100 de instruiri pentru grupuri profesionale, publicații etc. Străisteanu Doina-Ioana este premianta Organizației Națiunilor Unite și a Uniunii Avocaților din Republica Moldova pentru apărarea drepturilor omului și litigare strategică. Străisteanu Doina-Ioana este cunoscută pentru rapoartele sale publice despre abuzurile comise în instituțiile psihiatrice față de pacienți, este avocatul a celor 18 femei violate de medicul Stanislav în internatul psiho-neurologic mun. Bălți, cunoscută pentru munca sa în calitate de ombudsman pilot al instituțiilor de psihiatrie realizată în perioada aprilie 2012-iunie 2014. Străisteanu Doina-Ioana se bucură de reputația unei profesioniste în domeniul avocat de excelență, persoană empatică, corectă și onestă. Atacul pîrîtului la adresa reclamantului Străisteanu Doina-Ioana vine să o umilească în mod public prin afirmații mincinoase, false și defăimătoare, vine să o prezinte pe reclamant drept o persoană ce nu este adică o „arogantă, needucată, agresivă” etc. și acest lucru este pasibil răspunderii delictuale.

Partea reclamantă a mai indicat că efectuarea vizitelor de monitorizare în instituțiile psihoneurologice și psihiatrice reprezintă o dovadă de încredere și de deschidere spre colaborare acordată de către Ministerul Muncii și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova în temeiul unui Memorandum de înțelegere pentru

anii 2016-2018 între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, în baza acestui Memorandum echipa de monitorizare a Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova a avut mereu acces în orice instituție psihiatrică din țară (deși vizitele erau mereu inopinate), în baza vizitelor au fost publicate numeroase rapoarte, au fost elaborate recomandări, au fost preluate cazuri concrete ale pacienților în cazuri de violări ale drepturilor omului, au fost publicate articole, reportaje în presă despre cazurile și situația drepturilor persoanelor cu dizabilități din instituțiile rezidențiale etc. În decursul anilor de monitorizare niciodată IDOM nu a fost învinuit de abuzuri, comportament nedemn sau lipsă de profesionalism, dimpotrivă susțin reclamanții că echipa IDOM se bucură de respect, încredere și profesionalism.

Reclamanții au relatat că petiția adresată de către Donea Liuba în adresa a patru autorități cheie din societate, cu care IDOM a stabilit relații de colaborare, lezează în cel mai direct și flagrant mod reputația profesională a asociației construită de-a lungul anilor deoarece informațiile false din petiție prezintă echipa IDOM într-o imagine negativă - ca fiind persoane care agresează personalul medical, care agită pacienții, sunt aroganți, needucați, lipsiți de decență și profesionalism. Toate aceste afirmații au fost expuse de către o persoană pe care membrii echipei de monitorizare nici măcar nu au văzut-o și nici nu știu cum arată, iar acest fapt subminează încrederea și percepția societății și a autorităților publice vis a vis de profesionalismul și competența membrilor IDOM.

Reclamanții au relevat că răspândirea informațiilor defăimătoare în adresa IDOM i-a periclitat managementul prin destabilizarea activităților preconizate. După expedierea petiției din 07.12.2018 membrilor echipei IDOM și celor care colaborează cu ei, le-a fost expres interzis accesul în secția nr.1 copii din Spitalul Clinic de Psihiatrie și cazul identificat nu a putut fi documentat; Coordonatorul Programului de Monitorizare și Raportare a fost nevoit să modifice agenda vizitelor de monitorizare deoarece incidentul împiedică realizarea monitorizării planificate; avocații au fost nevoiți să se întrunească în ședințe interne pentru a identifica strategia vizitelor de monitorizare pe viitor (ce să întreprindă în caz de refuz în accesarea secțiilor închise, înregistrarea video și audio a vizitelor etc).

Reclamanții și-au întemeiat acțiunea în baza prevederilor art.2, 3, 10, 17 alin. (2), 18, 19, 22, 24, 26, 29 din Legea nr.64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, art.14, 15 și art.16 alin.(2), (6), (7) și (8) al Codului Civil, art.28, 32 din Constituție și art.8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată. S-a constatat ca fiind false și defăimătoare afirmațiile făcute de Donea Liuba în petiția răspândită în ziua de 07.12.2018 cu următorul conținut:

- ceea ce s-a întâmplat la data de 04 decembrie 2018 este ieșit din comun, fapt care m-a decis să mă concediez;



- au stat de vorbă cu pacienții în salonul de supraveghere (erau 6 copii);
- dna Străisteanu l-a întrebat afirmativ pe unul dintre pacienți...dacă l-au adus în cătușe polițiștii;
- dna avocată s-a comportat batjocoritor cu mine, strigând în prezența copiilor și a infirmierei,- Dnei Dociu: cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrână, închide gura, nimeni nu te întreabă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea.. etc.;
- acest monolog al avocatei a fost auzit de copii, de angajați;
- un așa comportament în prezența copiilor este inadmisibil, a agitat copii la maxim;
- ea chiar în prezența noastră le spunea copiilor să nu ne asculte, faceți ce vreți voi...;
- acest grup de avocați...care au nevoie de situații rele pentru a le fii finanțate proiectele;
- acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, ne se legitimează, sunt aroganții la superlativ, nu au un comportament decent în societate;
- acest grup în frunte cu Dna Stăisteanu;
- avocații și apărătorii nu sunt școliți, ...procedura de interogare este contrar legislației, -asta o știe orice magistrat;

S-a recunoscut Donea Liuba responsabilă de defăimarea dnei Doina-Ioana Străisteanu și echipei Institutului pentru Drepturile omului din Moldova prin răspîndirea informațiilor false despre ei.

S-a obligat Donea Liuba să dezmință relatările false și defăimătoare răspîndite, prin același mijloc, și să aducă scuze publice reclamanților și anume: să expedieze către aceiași adresați o scrisoare prin email și poștă din numele său cu următorul conținut: „Eu Donea Liuba, recunosc că am mințit cînd am scris informații false și defăimătoare despre dna. Doina-Ioana Străisteanu și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova în petiția mea din 07.12.2018. Cer scuze de la dna. Doina-Ioana Străisteanu și echipa Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova pentru că am mințit și am răspîndit informații false pentru ai defăima public”.

S-a încasat de la Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana suma de 30000 (treizeci mii) lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral, cheltuielile de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat în sumă de 1150 (una mie una sută cincizeci) lei și serviciile executorului judecătoresc în suma de 500 (cinci sute) lei.

S-a încasat de la Donea Liuba în beneficiul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova suma de 5000 (cinci mii) lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral, cheltuielile de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat în sumă de 250 (doua sute cincizeci) lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 12000 (douăsprezece mii) lei. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins.

La data de 09 septembrie 2021, apelanta Donea Liuba a depus apel nemotivat

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea reclamanților să fie respinsă integral.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la data de 19 noiembrie 2021, cauza civilă a fost repartizată spre examinare în mod automat-aleatoriu prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), judecătorului raportor Virgiliu Buhnaci.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, din 29 noiembrie 2021, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de apelanta Donea Liuba, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021 și s-a comunicat apelantei Donea Liuba, că necesită să prezinte apelul motivat și dovada de plată a diferenței taxei de stat la depunerea cererii de apel în mărime de 187,50 (o sută optzeci și șapte, 50 bani) MDL, acordându-i pentru aceasta un termen de 10 zile din momentul primirii copiei de pe încheierea în cauză pentru înlăturarea neajunsurilor.

Pe data de 20 decembrie 2021, reprezentantul apelantei Donea Liuba, avocatul Sîrbu Iulia, în interiorul termenului acordat de instanță, a prezentat apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat la depunerea cererii de apel în mărime de 187,50 (o sută optzeci și șapte, 50 bani) MDL.

În motivarea cererii de apel, partea apelantă a invocat că, Donea Liuba lucrează la Spitalul de Psihiatrie or. Codru începând cu anul 1979 până în prezent. Pe parcursul celor 39 de ani de activitate în cadrul acestei instituții, și-a exercitat atribuțiile funcționale onest, responsabil și cu toleranță și compătimire față de pacienții spitalului, nefiind sancționată, vreodată, disciplinar sau în alt mod. Nu a avut conflicte cu nimeni, își iubește profesia și se bucură de stima colegilor de lucru, a pacienților și a rudelor lor.

A menționat că la 04 decembrie 2018, în timpul zilei de muncă, la Secției nr. 1 pentru copii al Spitalului de Psihiatrie or. Codru, în cadrul căreia activează apelanta, s-a prezentat o comisie, constituită din 4 persoane de la Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova (în continuare IDOM). Persoanele în cauză au examinat toată secția, prin saloane, cabinet, apoi un reprezentat al acestei comisii, a intrat în salonul nr.6 al secției nr. 1 pentru copii, unde apelanta Donea Liuba făcea perfuzie unei paciente. Dumnealui i-a solicitat să părăsească încăperea, pentru a-i oferi oportunitatea de a discuta cu pacientul, ignorând faptul că la momentul respectiv, pacientul primea tratament medical, sub forma perfuziei. Donea Liuba susține că, membrul acestei comisii, denotând o lipsă absolută de respect față de regulile de vizitare a încăperilor medicale, a intrat în haină și Încălțăminte de afară, fără bahile. Ulterior, ceilalți reprezentanți ai IDOM (doi bărbați și o femeie), având același comportament neglijent, purtând haine și încălțăminte de afară, au intrat în salonul nr. 1 (de supraveghere permanentă). La fel, au procedat ca și colegul lor, au solicitat personalului medical să iasă din salon. Peste puțin timp, unul din repărezentații IDOM

- Jereghi Vanu, a ieșit din salonul nr. 1 și s-a dus la șeful secției, în birou. În salonul nr.1 au rămas cele 2 femei, inclusiv Doina Ioana Străisteanu, în salonul nr.1 erau spitalizați 6 pacienți, acest fapt fiind confirmat de registrul de evidență a bolnavilor pe saloane și în registrului de observații completat de personalul de gardă.

Apelanta a relevat că atunci când reprezentanții IDOM au terminat discuția cu pacienții din salonul nr. 1, au ieșit în coridor, inclusiv au ieșit pacienții cu aceste două doamne. Între timp, pacientul Popa Ion a întrebat când se va duce acasă (o întrebare adresată permanent tuturor). Infiriera de gardă, Docu Tamara, i-a răspuns că va pleca în curând, iar pacientul de bucurie a împreunat mâinile, bătând din palme. Anume în acel moment, avocatul Străisteanu Doina-Ioana a început să-i examineze mâinile pacientului, întrebându-l sugestiv „Ce, te-au adus în cătușe, da?”. Donea Liuba fiind în apropiere de ei, a auzit discuția acestora și fiind în cunoștință de cauză de faptul că la internare, acest pacient era fără cătușe, or, la internare în spital toți bolnavii sunt examinați minuțios pe corp, întru depistarea unor eventuale leziuni corporale sau erupții, a intervenit în discuție, negând faptul că la internare pacientul în cauză a fost adus în cătușe. Din acel moment Străisteanu Doina-Ioana a început a exprima un comportament indecent în raport cu Donea Liuba, înjosind-o, strigând în adresa ei în prezența pacienților și a personalului, infirmierei Docu Tamara, asistentei economice Lungu Elena, cu următoarele cuvinte: „Cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrână, închide gura, nimeni nu te întreabă nimic, nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi aduc în cătușe și îi bate poliția și voi tot îi bateți. Ești fără minte. Ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea, etc”.

Apelanta a relatat că a lăsat-o pe Străisteanu Doina-Ioana să își expună părerea, fără a o întrerupe, însă umilința pe care a simțit-o în momentele respective a fost enormă. Acuzațiile, ofensele și umilințele aduse au determinat o creștere bruscă a tensiunii arteriale. După care a plecat spre sala de proceduri, a chemat-o pe asistenta medicală de gardă, Dubenco Oxana care i-a acordat primul ajutor medical. A doua zi după cele întâmplate, pacienții secției nr.1 pentru copii erau excitați și agresivi. La 05.12.2018, la ora 850 dimineața, fiind pe coridor, pe neprins de veste, din viteză, un pacient a lovit apelanta Donea Liuba brusc și violent cu pumnul peste față, i-a stricat ochelarii, a traumatizat-o pe partea dreaptă a feței. Donea Liuba a avut edem, echimoză și zgârieturi pe nas și buze. A avut nevoie de îngrijiri medicale, având în vedere și starea precară de sănătate după criza hipertonică, suportată la 04.12.2018, în urma incidentului. În aceiași zi pacientul în cauză a lovit inclusiv infirmierele Zagomeanu Maria, Istrati Liuba și Docu Tamara.

Partea apelantă a mai indicat că după cele suportate Donea Liuba a înaintat o cerere pentru a fi eliberată din funcția deținută, motivul fiind starea precară de sănătate. Ulterior, la 06 decembrie 2018 s-a adresat medicului neurolog, care a diagnosticat-o cu TCCI și comotie cerebrală. Tratamentul indicat de neurolog îl urma în paralel cu exercitarea atribuțiilor funcționale, deoarece prin ordinul din 11.12.2018 s-a dispus să o înlocuiască pe asistenta superioară din secție, fapt care a servit motiv

de a-și retrage cererea de concediere.

Partea apelantă a precizat că la 07 decembrie 2018, Donea Liuba a decis să înainteze o plângere (petiție) în adresa lui Străisteanu Doina-Ioana, a Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Justiției, prin care a relevat incidentul creat, considerând un atare comportament din partea reclamantului Străisteanu Doina-Ioana ca fiind inadecvat și indecent, care i-a încălcat dreptul la onoare și demnitate. Plângerea ei adresată instanțelor sus menționate era în apararea drepturilor și intereselor sale, iar afirmația intimaților-reclamanți că această plângere ar leza onorea și demnitatea profesională, sunt aberante și nu corespund realității. Plângerea (petiția) a constituit exteriorizarea suferinței și a nedreptății pe care a simțit-o apelanta, iar informația conținută în plângerea sa nu este defăimătoare pentru intimați, pentru că a fost relevată starea reală a incidentului petrecut la 04 decembrie 2018.

A subliniat că atitudinea necorespunzătoare și ofensatoare a intimatei Străisteanu Doina-Ioana în raport cu apelanta a fost confirmată de martorii Docu Tamara, Lungu Elena, Dubcenco Oxana, Oprea Natalia, care au depus declarații corespunzătoare în instanța de fond. Însă, din motive necunoscute instanța de fond nu a inclus procesele-verbale a acestor martori, deși declarațiile martorilor reclamanților au fost incluse.

Partea apelantă a susținut că instanța de fond greșit a aplicat normele de drept material privind acțiunea în defăimare, astfel încât concluziile expuse în hotărâre sunt în contradicție cu legislația în vigoare și cu circumstanțele pricinii.

A relevat că, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre precum că petița (plângerea) adresată de Donea Liuba autorităților, „nu se referă la revendicarea unui drept de al său”(…) „și nu se bucură de imunitatea prevăzută de art. 8 din Legea cu privire la libertatea de exprimare”, sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii din cauza interpretării eronate a normei legale privind imunitățile în cauza cu privire la defăimare. Or, la caz imunitatea în acțiunea cu privire la defăimare se referă la orice cerere, scrisoare sau plângere, cu privire la încălcarea drepturilor și a intereselor legitime, și nu prevede că urma să fie solicitat anume revendicarea unui drept de al său. În speță, apelanta s-a plâns pe acțiunile ofensatoare din partea intimatei Doina-Ioana Străisteanu, care a înjosit-o, a umilit-o prin diverse injurii de gen: „ești femeie bătrână, închide gura, nimeni nu te întreabă nimic, (...) Ești fără minte. Ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea, etc”. La finalul petiției (plângerii), apelanta a solicitat să fie „întreprinse măsurile de rigoare în vederea excluserii pe viitor a asemenea cazuri”. Astfel, formularea cerințelor din orice petiție nu este condiționată de un anumit standard sau formă. Or, apelanta a solicitat revendicarea unui drept de al său, formulând cerința prin întreprinderea măsurilor de rigoare referitor la situația descrisă, lăsând la discreția autorităților publice modul de soluționare a problemei.

Partea apelantă a mai indicat că pe lângă solicitarea să fie întreprinse măsurile necesare referitor la acțiunile necorespunzătoare a intimatei Doina-Ioana Străisteanu

în raport cu apelanta, Donea Liuba a sesizat și probleme de interes public în legătură cu vizitele experților IDOM și comunicarea cu copiii internați, propunând îmbunătățirea legislației, or, „lipsa unui psiholog în momentul conversațiilor avocaților cu copiii, este o încălcare gravă a drepturilor copiilor. Avocații nu sunt școliți (nu au școală de medici), nu sunt psihologi, procedura de interogare este contrar legislației”.

Partea apelantă a comunicat că, la caz, petiția (plângerea) adresată de apelanta autorităților publice a combinat în sine cât o plângere cu privire la încălcarea drepturilor și a intereselor legitime (privind acțiunile de defăimare și injurie din partea intimatei Doina-Ioana Străisteanu în raport cu apelanta care au avut loc la 04.12.2018), atât o sesizare și propunere cu privire la o problemă de interes public. Iar, prin urmare, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre precum că petiția (plângerea) adresată de Donea Liuba autorităților enumerate mai sus, „nu se referă la revendicarea unui drept de al său”(…) „și nu se bucură de imunitatea prevăzută de art. 8 din Legea cu privire la libertatea de exprimare”, sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Partea apelantă a mai susținut că au fost încălcate normele de drept procedural și concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Astfel, a menționat că pe lângă faptul că acțiunea reclamanților-intimați *apriori* urma a fi respinsă în temeiul art. 8 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, instanța de fond, absolut greșit a constatat și că informația din petiția depusă de Donea Liuba autorităților ar fi falsă. Or, atitudinea necorespunzătoare și ofensatoare a intimatei Străisteanu Doina-Ioana în raport cu apelanta a fost confirmată de martorii Dociu Tamara, Dubcenco Iana, Lungu Elena, Popa Elena, Oprea Natalia, care au depus declarații corespunzătoare în instanța de fond. Însă, din motive necunoscute, instanța de fond nu a inclus toate procesele-verbale a acestor martori. De exemplu, procesul-verbal de audierea a martorilor Dociu Tamara, Dubcenco Oxana, Lungu Elena, Popa Elena, care au fost prezenți în instanță și au depus declarații în general lipsesc, fapt ce pare foarte dubios și părtinitor reclamanților. Mai ales în situația, când instanța neîntemeiat a ajuns la concluzia de respingere a declarațiilor martorilor apelantei-pârâtei sus-menționați.

Partea apelantă a afirmat că în cadrul ședinței de judecată a solicitat prezentarea unor înscrisuri suplimentare de la apelanta, care probează cele declarate în instanță și în petiția adresată autorităților. Apelanta le-a depus la data de 22.03.2021 prin intermediul cancelariei și le-a anexat în cadrul ședinței. Totuși în pofida faptului că probele suplimentare au fost depuse la dosar prin intermediul cancelariei, acestea nu se regăsesc la materialele cauzei. Din aceste considerente, anexează probele neincluse de instanța de fond la dosar suplimentar în apel, pentru a demonstra că instanța de fond a încălcat dreptul la apărare.

Partea apelantă a precizat că petiția adresată către IDOM a fost expediată cu

indicarea tuturor autorităților în care s-a adresat apelanta, fapt care aduce la concluzia, că directorul IDOM, Jereghi V., contrar prevederilor legale imediat după recepționarea petiției, a și reexpediat-o intimătei Doina Ioana-Străisteanu, iar ultima deja în aceeași zi, după aproximativ 5 ore, a expediat în adresa apelantei o cerere prealabilă cu privire la defăimare.

Apelanta a relevat că, petiția acesteia nu a fost examinată și nu i s-a înmănat un răspuns, dar, prin încălcare de procedură de examinare, s-a purces la atac din partea însăși a avocatei Doina Ioana-Străisteanu, care este vizată în petiție.

Apelanta a susținut că la 27 decembrie 2018 la orele 15.01/14.01, ora veche, în adresa apelantei de e-mail a parvenit încă o cerere prealabilă, deja semnată de directorul IDOM, V. Jereghi, de care ulterior s-a refuzat în instanța de judecată. Petiția, adresată către IDOM nu a fost examinată conform Legislației. Apelanta consideră că, fiind atacată nejustificat de către avocata Doina-Ioana Străisteanu la locul de muncă și umilită, înjosită, corect a apelat la următoarele instituții: avocatului poporului, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale, ÎMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie și Ministerul Justiției.

Partea apelantă a mai indicat că instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei. Or, așa scrisoare de la /f.d 22-23/ nu a scris nici la IDOM, nici intimătei Doina-Ioana Străisteanu, nu este semnătura apelantei, nu este originalul anexat la dosar, pe plic nu este scrisul apelantei, pe verso, la fel, nu este scrisul acesteia, semnătura nu-i aparține. La fel, la /f.d.24-25/- nu este scrisul apelantei.

A menționat faptul că experiența de lucru a intimaților nu are nici o legătură cu comportamentul indecent al intimătei Doina-Ioana Străisteanu la data de 04.12.2018, care a fost invocat în petițiile apelantei adresate autorităților publice.

A reiterat că în urma depunerii plângerii apelantei la IDOM, prin e-mail, la 07 decembrie 2018, până în prezent Donea Liuba nu a primit un răspuns din partea IDOM-ului, contrar legislației în vigoare. Instanța de fond greșit a constatat că relatările apelantei sunt false. Or, la momentul incidentului din 04 decembrie 2018 erau următoarele persoane: Dociu, Dubenco, Lungu, apelanta-Donea, Golovatâi și, desigur, intimata Doina Ioana Străisteanu. Atitudinea necorespunzătoare și ofensatoare a intimătei Străisteanu Doina-Ioana în raport cu apelanta a fost confirmată de martorii Dociu Tamara, Dubenco Oxana, Lungu Elena și Popa Elena.

Partea apelantă a mai susținut că în ziua incidentului nimeni nimic nu a filmat, a fost pe neașteptate, și a durat scurt timp. Intimații mint referitor la înregistrarea video, or, în momentul incidentului din 04 decembrie 2018 nu a avut loc nici o filmare. În dosar este copia registrului pentru repartizarea bolnavilor în care s-a confirmat: 6 pacienți erau în salon. Reclamanții neagă acest lucru, și instanța de fond la fel, și-a bazat constatările exclusiv pe argumentele reclamațiilor.

În final, partea apelantă a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii

Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2021, cererea de apel depusă de Donea Liuba, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, a fost acceptată pentru examinare, cu intentarea procedurii în apel.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, *apelanta Donea Liuba*, a pledat pentru admiterea cererii de apel.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, *intimata Străisteanu Doina-Ioana*, precum și *reprezentantul intimatei Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”, Jereghi Vanu*, au pledat pentru respingerea cererii de apel.

***Audiind explicațiile participanților la proces asupra cererii de apel, studiind materialele dosarului și înscrisurile probatorii administrate și cercetate nemijlocit în ședința judiciară a instanței de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ conchide asupra necesității adoptării unei soluții de admitere parțială a apelului, din următoarele considerente.***

În conformitate cu art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Cu întâietate, Colegiul reține că, la data de 09 septembrie 2021, apelanta Donea Liuba a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, dispozitivul căreia a fost pronunțat la data de 02 septembrie 2021, astfel se constată că apelul a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 385 lit. b) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să modifice hotărârea primei instanțe.

Potrivit dispozițiilor art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multi aspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea

acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 373 CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art. 373 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (HirroBalani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis vs Grecia nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

Instanța de apel menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judiciar, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În corespundere cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă,



orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Conform art. 32 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil, iar libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

Articolul 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații și idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

În acord cu art. 15 din Codul civil, drepturile personale nepatrimoniale și alte valori nemateriale sunt apărute în cazurile și în modul prevăzut de prezentul cod și de alte legi, în limita în care folosirea modalităților de apărare a drepturilor civile reiese din esența dreptului încălcat și din caracterul consecințelor acestei încălcări.

Potrivit art. 16 alin. (1), (2) și (4) Cod civil, în vigoare la acel moment, orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale. Orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității. Dacă informația care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională este răspândită printr-un mijloc de informare în masă, instanța de judecată îl obligă să publice o dezmințire la aceeași rubrică, pagină, în același program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.

Conform art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, în sensul prezentei Legi *defăimarea* reprezintă răspândirea informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei. *Răspândirea informației* este procesul de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptând persoana lezată). *Informația* reprezintă orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet și/sau imagine. Prin *judecată de valoare* se subînțelege opinia, comentariul, teoria sau ideea care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit. Iar, *judecată de valoare fără substrat factologic suficient* semnifică judecata de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate.

Potrivit art. 3 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. Exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala,

reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Potrivit art. 7 alin. (1)-(5) din Legea menționată, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie. Persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat. Persoana lezată prin răspândirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții: a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient; b) au un caracter defăimător; c) permit identificarea persoanei vizate de informație. Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

În corespundere cu art. 8 lit. c) din aceeași Lege, nu poate fi intentată o acțiune cu privire la defăimare pentru declarația făcută în cererile, scrisorile sau plîngerile cu privire la încălcarea drepturilor și a intereselor legitime, expediate autorităților publice pentru examinare.

Conform art. 15 alin.(1) și (2) al Legii menționate, persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informației și/sau persoanei juridice care a răspîndit-o rectificarea sau dezmințirea informației defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor și compensarea prejudiciului cauzat. În caz de deces al persoanei defăimate, cererea prealabilă se depune de către persoana interesată. Cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informația defăimătoare. Acesta este un termen de prescripție. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prealabile.

Potrivit art. 24 din Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pîrîtul a răspîndit informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și quantumul prejudiciului cauzat. Pîrîtul trebuie să dovedească următoarele: a) informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; c) la momentul răspîndirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; d) informația răspîndită este de interes public.

În conformitate cu art.26 alin.(1) – (3) din aceeași Lege, orice persoană este în

drept să ceară în instanța de judecată dezmințirea relatărilor false și defăimătoare cu privire la fapte. În cazul în care instanța de judecată va stabili că acțiunea cu privire la răspîndirea informației false și defăimătoare este întemeiată, iar reclamantul solicită publicarea unei dezmințiri, instanța va dispune dezmințirea relatărilor false și defăimătoare, indicînd în dispozitivul hotărîrii textul dezmințirii. Instanța de judecată va dispune efectuarea dezmințirii în cel mai potrivit mod pentru restabilirea drepturilor reclamantului. Dacă informația falsă și defăimătoare a fost răspîndită prin intermediul mass-mediei, instanța va obliga mass-media care a răspîndit această informație să publice și/sau să răspîndească dezmințirea la aceeași rubrică, pagină, în același program, la aceeași oră sau în același ciclu de emisiuni. În cazul în care informația falsă și defăimătoare a fost răspîndită prin alte mijloace decît mass-media, instanța va stabili aceeași modalitate de dezmințire sau, după caz, alta adecvată situației.

Cercetînd suportul probatoriu administrat la materialele cauzei, Colegiul a stabilit că, potrivit ordinului Directorului executiv al Asociației Obștești „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” (în continuare IDOM), din 01.12.2018 s-a dispus desfășurarea vizitelor de monitorizare inopinată în IMSP Spitalul de Psihiatrie din or.Codru, în perioada 3-21 decembrie 2018. Membrii echipei de monitorizare fiind: Directorul executiv al IDOM, Jereghi Vanu, avocatul Cebanaș Alexandru, expertul Străisteanu Doina-Ioana, asistentul social Golovații Ecaterina din cadrul AO „Keystone Moldova”, partener proiect, avocatul Mamaliga Valerian, coordonator de program Russu Dumitru, asistent de proiect Conea-Bușilă Natalia (f.d.157).

La 07 decembrie 2018, Donea Liuba, asistentă de proceduri, secția nr.1 de copii, Spitalul Clinic de Psihiatrie, a adresat o scrisoare de la adresa electronică moisei\_1961@mail.ru adresată Avocatului Poporului din cadrul Centrului pentru drepturile omului, Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, Ministerului sănătății, muncii și protecției sociale, Ministerului justiției, Directorului executiv IDOM și Spitalul clinic de psihiatrie (f.d.11-13).

Conform conținutului scrisorii, Donea Liuba a relatat că „apelează în legătură cu incidentul care a avut loc la data de 04 decembrie 2018 la locul de muncă, fiind atacată nejustificat de către avocatul Doina Ioana Străisteanu. Este asistentă de proceduri, lucrează în secția de copii nr.1 din IMSP Spitalul clinic de psihiatrie deja de 39 ani. Pe parcursul întregii perioade de activitate în această instituție medicală nu a avut asemenea situații, dar ceea ce s-a întîmplat la data de 04 decembrie 2018 este ieșit din comun, fapt care ar fi decis-o să se concedieze. La 04 decembrie 2018 d.Străisteanu Doina Ioana, împreună cu alte trei persoane, au venit în secție și după ce au intrat la șeful secției, au fotografiat saloanele, sala de proceduri, coridorul, apoi 3 dintre ei, au stat de vorbă cu pacienții în salonul de supraveghere (erau 6 copii), aproximativ o oră, poate și mai mult, după ce au ieșit toți pe coridor, oprindu-se lîngă salonul nr.1 și așa discutînd cu copiii, d.Străisteanu l-a întrebat afirmativ pe unul

dintre pacienți (văzînd că ține mîinile împreună, cum îi era lui comod – pe Popa Ion) dacă l-a adus în catușe polițiștii („ce te-au adus în catușe, da?”), iar ea (Donea Liuba) fiind pe coridor și auzind toate acestea, - liniștit i-a zis doamnei că el a fost adus în prezența ei și că nu avea catușe (ea lucrează în fiecare zi). Iată de aici, din acest moment doamna avocat s-a comportat batjocoritor cu ea, strigînd în prezența copiilor și a infermierei, dnei Docu Cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrînă, închide gura, nimeni nu te întrebă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea.. etc.”; „Acest monolog al avocatei a fost auzit de copii, de angajați. Striga cu voce tare, era atît de enervată, răcnetele ei umpluse tot spitalul, de parcă ea iar fi zis nuștiu ce (ea doar a concretizat liniștit că băiatul a fost adus fără catușe). Nu a dialogat cu dumneaei. Ea continua să-i dea întrebări de același fel, a plecat în sala de proceduri avocatul rămînînd cu pacientul Popa Ion (a.n.2001). ei i-a stat rău, umilînța, discriminarea la care a fost supusă i-a făcut o criză, s-a ridicat tensiunea, a avut nevoie de îngrijiri medicale (neurologului). A lucrat atîția ani în acest spital, fiind devotată lucrului, nu a avut macar observații, iubește copiii și găsește cu ei limba comună. Din comportamentul indecent al doamnei Străisteanu i-a provocat o criză profundă, pe de o parte, pe de altă parte, un așa comportament în prezența copiilor este inadmisibil, a agitat copiii la maximum ea chiar în prezența lor le zicea copiilor să nu-i asculte, să facă ceea ce vor,... După plecarea lor (doamnei Străisteanu și cu cele trei persoane), copiii erau atît de agitați, atît de enervați, agresivi (nimeni nu știe ce se vorbește cu copiii, deoarece nu permit nici macar psihologului să asiste la discuțiile duse de acest grup de avocați, care lucrează pe proiecte finanțate din afara țării și care au nevoie de situații rele pentru a le fi finanțate proiectele). În aceeași zi, seara, pacienții au lovit-o pe infermiera Zagorneanu Maria, au lovit-o cu picioarele în piept (Luca V.). a doua zi, la 05 decembrie 2018 dimineața, ea a fost lovită în față cu pumnul de către pacientul care s-a repezit spre dînsa din viteză (Luca V.), a lovit-o cu pumnul în față, iau zburat și ochelarii, sticlele de la ochelari, a rămas în urma loviturii cu leziuni pe față, pe partea dreaptă a obrazului, nasul zgîriat, este cu vînatăi la ochi. La 06.12.2018 a fost lovită și Istrate Liuba, infermiera de serviciu, au lovit-o tare în piept (Luca V.), are vînatăi. Care este misiunea acestor avocați? Oare de un așa comportament trebuie să dea dovadă un avocat? Din cîte cunoaște misiunea Consiliului este protecția împotriva discriminării, asigurarea egalității și restabilirea în drepturi a tuturor persoanelor discriminate. Acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, ne se legitimează, sunt aroganții la superlativ, nu au un comportament decent în societate. Oare acest grup în frunte cu Dna Stăisteanu activează strict conform legii nr.298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Regulamentului de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității? În speranța că totul va fi elucidat și se vor întreprinde toate măsurile de

rigoare în vederea excluderii pe viitor a asemenea cazuri, aceasta în primul rând. În al doilea rând, că veți purcede îmbunătățirea legislației respective (deoarece în opinia ea lipsa unui psiholog, în momentul conversațiilor avocaților și celorlați apărători ai drepturilor omului cu copiii, este o încălcare gravă a drepturilor acestor copii), și ca rezultat vor beneficia anume copiii. Avocații și apărătorii nu sunt școliți, nu sunt psihologi, procedura de interogare este contrar legislației, asta o știe orice magistrat. Cu profund respect Liuba Donea, asistenta de proceduri, secția nr.1 de copii, Spitalul Clinic de psihiatrie. 07.12.2018”.

La data de 27 decembrie 2018, IDOM a depus o cerere prealabilă în adresa lui Donea Liuba, prin care a solicitat dezmințirea informațiilor scrise în petiție prin adresarea unei scrisori către aceleași instituții și prin aceleași mijloace; scuze publice prin expedierea acestora în scris la adresa de e-mail și la adresa instituțiilor cărora le-a fost adresată petiția cu conținut fals și defăimător; achitarea prejudiciului moral cauzat prin defăimare și uz de fals, în sumă de 100000 lei (f.d.14-16). Deasemenea IDOM declară că va renunța la prejudiciul moral, în cazul în care la etapa prealabilă (extrajudiciară) se recunoaște comiterea defăimării, se dezmente informația scrisă în petiție și se aduc scuze publice în ordinea stabilită în prezenta cerere prealabilă (f.d.14-16).

La data de 07 decembrie 2018 și la 14 ianuarie 2019 prin cererea prealabilă expediată la adresa de e-mail de la care Donea Liuba a expediat petiția și la locul de muncă a pîrîtului a realizat procedura prealabilă, Străisteanu Doina-Ioana, solicitînd dezmințirea informațiilor scrise în petiție prin adresarea unei scrisori în adresa acelorași instituții prin același mijloc; scuze publice prin expedierea acestora în scris la adresa de poște electronice și la adresa instituțiilor cărora le-a fost adresată petiția cu conținut fals și defăimător despre ea; achitarea prejudiciului moral cauzat prin defăimare și uz de fals în sumă de 30000 lei (f.d.17-21). La fel, Străisteanu Doina-Ioana declară că va renunța la prejudiciul moral, în cazul în care la etapa prealabilă Donea Liuba își va cere scuze publice în modul indicat mai sus (f.d.17-21).

Potrivit conținutului răspunsului la cererea prealabilă, Donea Liuba informează Centrul pentru Drepturile Omului și în copie informează avocatul Străisteanu Doina-Ioana despre aceea că refuză categoric întru satisfacerea solicitărilor invocate în cererile prelabile, motivînd că circumstanțele descrise în petiția sa reprezintă adevăruri care i-au denigrat imaginea și reputația, avînd de suportat consecințe morale și fizice.

La fel, Donea Liuba relatează că scuzele pe care le așteaptă reclamantii urmează a fi datorate ei (pîrîtei) și că incidentul petrecut la 04 decembrie 2018 în cadrul IMSP SPC Codru reprezintă atitudinea reală a reprezentantului IDOM-ului Străisteanu Doina Iona față de colaboratorii instituției medicale nominalizate mai sus, acest fapt neîncadrîndu-se nici în aspectul normelor morale ale acesteia în postură de persoană fizică, nici eticii în postură de avocat.

Mai notează Donea Liuba că, invocarea faptului referitor la prezența patru membri ai grupului de lucru care au fost întotdeauna alături, nu corespunde realității, or, martorii nemijlociți ai acestui incident au fost doar două persoane, angajații spitalului Docu Tamara și Dubcenco Oxana. Reprezentanții IDOM se aflau în încăperile aferente locului desfășurării incidentului menționat motiv din care nu putea fi catalogați drept martori oculari și nici nu putea fi documentată audio.

Accentuează Donea Liuba că, în eventualitatea în care Străisteanu Doina Ioana dispune de probe audio ce denotă incorectitudinea acțiunilor lui Donea Liuba, solicită de a i le prezenta pentru a se expune ulterior, în privința acestora.

Donea Liuba conchide că prezența fizică a acestora și declarațiile depuse în rezultatul raportării administrației institutului despre incidentul în speță, confirmă cu veridicitate faptul că denigrată, ofensată și umilită a fost ea, Donea Liuba, nu Străisteanu Doina Ioana (f.d.22-23).

La data de 12 februarie 2019, Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” s-au adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Donea Liuba, solicitând:

1) constatarea afirmațiilor pârâtei Donea Liuba, făcute în petiția răspândită la 07 decembrie 2018, către autoritățile publice, ca fiind false și defăimătoare:

- „ceea ce s-a întâmplat la data de 04 decembrie 2018 este ieșit din comun, fapt care m-a decis să mă concediez”;

- „au stat de vorbă cu pacienții în salonul de supraveghere (erau 6 copii)”;

- „dna Străisteanu l-a întrebat afirmativ pe unul dintre pacienți...dacă l-au adus în cătușe polițiștii”;

- „dna avocată s-a comportat batjocoritor cu mine, strigînd în prezența copiilor și a infirmierei, -Dnei Donciu: „cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrînă, închide gura, nimeni nu te întreabă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea.. etc.”;

- „acest monolog al avocatei a fost auzit de copii, de angajați”;

- „un așa comportament în prezența copiilor este inadmisibil, a agitat copii la maxim”;

- „ea chiar în prezența noastră le spune copiilor să nu ne asculte, faceți ce vreți voi...”;

- „acest grup de avocați...care au nevoie de situații rele pentru a le fii finanțate proiectele”;

- „acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, ne se legitimează, sunt aroganți la superlativ, nu au un comportament decent în societate”; acest grup în frunte cu Dna Stăisteanu”;

- „avocații și apărătorii nu sunt școliți,... procedura de interogare este contrar legislației, -asta o știe orice magistrat”.

2) A recunoaște pe Donea Liuba responsabilă de defăimarea reclamanților

Doina-Ioana Străisteanu și AO „Institutul pentru Drepturile Omului” prin răspîndirea informațiilor false despre ei.

3) A obliga pe Donea Liuba să dezmință relatările false și defăimătoare răspîndite, prin același mijloc, să aducă scuze publice reclamantilor, și anume: să expedieze către aceiași adresați o scrisoare prin e-mail și poștă din numele său cu următorul conținut: „Eu Donea Liuba, recunosc că am mințit cînd am scris informații false și defăimătoare despre dna Străisteanu Doina-Ioana și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova în petiția mea din 07.12.2018. Cer scuze de la dna Străisteanu Doina-Ioana și echipa Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova pentru că am mințit și am răspîndit informații false pentru ai defăima public”.

4) A obliga pe Donea Liuba la plata prejudiciului moral în sumă de 30000 (treizeci mii) lei în beneficiul dnei Străisteanu Doina-Ioana și a sumei de 50000 (cincizeci mii) lei în beneficiul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova.

5) A încasa din contul pîrîtului în beneficiul reclamantului Străisteanu Doina-Ioana suma de 1650 (una mie șase sute cincizeci) lei cu titlu de costuri de judecată și în beneficiul reclamantului AO „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” suma de 1750 (una mie șapte sute cincizeci) lei cu titlu de costuri de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată. S-a constatat ca fiind false și defăimătoare afirmațiile făcute de Donea Liuba în petiția răspîndită în ziua de 07.12.2018 cu următorul conținut:

- ceea ce s-a întîmplat la data de 04 decembrie 2018 este ieșit din comun, fapt care m-a decis să mă concediez;

- au stat de vorbă cu pacienții în salonul de supraveghere (erau 6 copii);

- dna Străisteanu l-a întrebat afirmativ pe unul dintre pacienți...dacă l-au adus în cătușe polițiștii;

- dna avocată s-a comportat batjocoritor cu mine, strigînd în prezența copiilor și a infirmierei,- Dnei Dociu: cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrînă, închide gura, nimeni nu te întrebă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea.. etc.;

- acest monolog al avocatei a fost auzit de copii, de angajați;

- un așa comportament în prezența copiilor este inadmisibil, a agitat copii la maxim;

- ea chiar în prezența noastră le spunea copiilor să nu ne asculte, faceți ce vreți voi...;

- acest grup de avocați...care au nevoie de situații rele pentru a le fii finanțate proiectele;

- acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, ne se legitimează, sunt aroganți la superlativ, nu au un comportament decent în societate;

- acest grup în frunte cu Dna Stăisteanu;

- avocații și apărătorii nu sunt școliți, ...procedura de interogare este contrar legislației, -asta o știe orice magistrat;

S-a recunoscut Donea Liuba responsabilă de defăimarea dnei Doina-Ioana Străisteanu și echipei Institutului pentru Drepturile omului din Moldova prin răspîndirea informațiilor false despre ei.

S-a obligat Donea Liuba să dezmință relatările false și defăimătoare răspîndite, prin același mijloc, și să aducă scuze publice reclamantilor și anume: să expedieze către aceiași adresați o scrisoare prin email și poștă din numele său cu următorul conținut: „Eu Donea Liuba, recunosc că am mințit cînd am scris informații false și defăimătoare despre dna. Doina-Ioana Străisteanu și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova în petiția mea din 07.12.2018. Cer scuze de la dna. Doina-Ioana Străisteanu și echipa Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova pentru că am mințit și am răspîndit informații false pentru ai defăima public”.

S-a încasat de la Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana suma de 30000 (treizeci mii) lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral, cheltuielile de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat în sumă de 1150 (una mie una sută cincizeci) lei și serviciile executorului judecătoresc în suma de 500 (cinci sute) lei.

S-a încasat de la Donea Liuba în beneficiul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova suma de 5000 (cinci mii) lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral, cheltuielile de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat în sumă de 250 (doua sute cincizeci) lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 12000 (douăsprezece mii) lei. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins.

La data de 09 septembrie 2021, apelanta Donea Liuba a depus apel împotriva hotărârii Judecătoreiei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea reclamantilor să fie respinsă integral.

Verificînd legalitatea și temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel și materialul probator, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că soluția instanței de fond cu privire la admiterea parțială a acțiunii, este parțial întemeiată.

Cu întăietate, Colegiul reține că, pârâta/apelanta Donea Liuba nu a negat faptul că este autorul petiției din 07 decembrie 2018, mai mult chiar a recunoscut că este autorul petiției, iar, potrivit art. 123 alin. (6) Codul de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

La caz, Colegiul civil remarcă că după cum s-a stabilit din circumstanțele cauzei, din conținutul petiției din 07 decembrie 2018, depusă de Donea Liuba în adresa următoarelor instituții: Avocatul Poporului – Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurării Egalității, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției,



Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”, Donea Liuba a relatat fapte precum că „ceea ce s-a întâmplat la data de 04 decembrie 2018 este ieșit din comun, fapt care m-a decis să mă concediez; au stat de vorbă cu pacienții în salonul de supraveghere (erau 6 copii); dna Străisteanu l-a întrebat afirmativ pe unul dintre pacienți...dacă l-au adus în cătușe polițiștii; dna avocată s-a comportat batjocoritor cu mine, strigînd în prezența copiilor și a infirmierei,-Dnei Docu: cine ești, nu ți-e rușine, ești femeie bătrînă, închide gura, nimeni nu te întreabă, nimic nu înțelegi și nimic nu știi, da eu știu că pe acești copii îi bate poliția și chiar voi tot la spitalizare, ești fără minte, ești o proastă, vorbești prostii, vorbești aiurea.. etc.; acest monolog al avocatei a fost auzit de copii, de angajați; un așa comportament în prezența copiilor este inadmisibil, a agitat copii la maxim; ea chiar în prezența noastră le spunea copiilor să nu ne asculte, faceți ce vreți voi...; acest grup de avocați...care au nevoie de situații rele pentru a le fi finanțate proiectele; acești avocați nici măcar nu prezintă legitimațiile, ne se legitimează, sunt aroganții la superlativ, nu au un comportament decent în societate; acest grup în frunte cu Dna Stăisteanu; avocații și apărătorii nu sunt școliți, ...procedura de interogare este contrar legislației, asta o știe orice magistrat”.

Cu referire la prevederile art.24 alin.(1) al Legii cu privire la libertatea de exprimare, Colegiul civil reiterează că la înaintarea acțiunii privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, reclamantul trebuie să dovedească că pârâtul a răspândit informația, informația îl vizează și este defăimătoare, informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă, sau judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient, iar potrivit alin.(2) al aceluiași articol, pârâtul trebuie să dovedească că informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant, informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient, informația răspândită este de interes public.

Colegiul atestă că, informațiile conținute în această petiție nu pot fi privite ca inofensive și pot fi considerate ca defăimătoare, deoarece în aceste cazuri nu se realizează un drept constituțional al cetățeanului – Donea Liuba, acest mijloc de apărare se consideră răspândire a informației care nu corespunde realității, iar ca urmare aduce atingere onoarei și demnității, precum și lezează reputația profesională a lui Doina – Ioana Străisteanu și Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova și servește temei de compensare a prejudiciului moral.

În cazul din speță, nu poate fi invocat dreptul la liberă exprimare, deoarece dreptul la exprimare presupune prin sine o balanță cu dreptul la respectarea vieții intime și a reputației, astfel, apelantul prin exprimarea în petiția sa, în felul descris, a depășit limitele permisibile prin ce a defăimat și ponegrit persoana reclamantului Doina – Iona Străisteanu, precum și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova. Or, expresiile descrise au depășit limitele care sunt protejate de art. 10 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și atunci, acestea expuse în

adresa lui Doina – Iona Străisteanu și Asociației Obștești „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova prin petiția menționată, adresate oficialilor de rang înalt, nu sunt doar ofensatoare, dar în ele subzistă învinuiri de ordin disciplinar.

Respectiv, orice atingere adusă demnității și reputației persoanei, o expune pe aceasta excluderii într-o măsură mai mare sau mai mică din sfera relațiilor sociale, iar lezarea onoarei presupune că persoana simte schimbarea opiniei societății despre sine.

Totodată, instanța de apel reține că, persoana care se consideră lezată poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat, iar restabilirea persoanei în drepturi poate fi făcută numai în cazul în care s-a constatat cu certitudine că informația este falsă. Aspectul defăimător al informației nu se prezumă, iar persoana care se consideră lezată urmează și are obligația să dovedească că a suferit o atingere a personalității, a reputației profesionale

Astfel, instanța de apel consideră că, prima instanță corect au concluzionat că, acuzațiile lui Donea Liuba, adresate prin petiția din 07 decembrie 2018, se consideră exprimare care prejudiciază onoarea, demnitatea și reputația profesională a lui Străisteanu Doina-Ioana și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova și care urmează a fi dezmințită, or, Donea Liuba nu a adresat o petiție la organele de drept împuternicite să examineze cazurile de injurie, dar scrisoarea a fost îndreptată către organele care au împuternicit experții să monitorizeze respectarea drepturilor omului în Spitalul Clinic de Psihiatrie din mun. Chișinău.

În context, Colegiul menționează că, potrivit statutului Asociației reclamante, Institutul pentru drepturile omului din Moldova este o asociație obștească, neguvernamentală care are drept scop activitatea în domeniul drepturilor omului; monitorizarea situației privind drepturile omului în Moldova; contribuirea la formularea politicilor publice și a unui cadru legislativ coerent în domeniul drepturilor omului; efectuarea rapoartelor privind situația drepturilor omului în Republica Moldova și informarea organelor de stat, instituțiilor naționale și internaționale, mass-media despre situația dată (f.d.1158-166).

Prin memorandumul de înțelegere încheiat între Ministerul muncii, protecției sociale și familiei (MMPSF) și AO „Institutul pentru drepturile omului” (IDOM) din 17 martie 2017, părțile au convenit cu privire la susținerea în executarea unor obiective prevăzute de Capitolul IX, pct.C din programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018 dedicate drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Potrivit art.II din memorandumul de înțelegere, IDOM intenționează să susțină Ministerul (MMPSF) în realizarea programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018 Capitolul IX, pct.C și în special a obiectivelor ce vizează respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități prin implimentarea recomandărilor și observațiilor Comitetului ONU (p.9); dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități mentale, prin crearea sistemului de

îngrijiri în comunitate (pct.11) și dezvoltarea societății incluzive, consolidarea capacităților angajaților instituțiilor publice implicate în procesul de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (pct.12).

În acest sens părțile au convenit să colaboreze în activitățile de evaluare a necesităților pentru implementarea recomandărilor reprezentanților ONU și CE pe domeniul drepturilor persoanelor cu dezabilități mentale din Moldova, cu focusare pe instituțiile rezidențiale cu profil psihoneurologic; monitorizarea și evaluarea implementării recomandărilor privind respectarea drepturilor omului, etc. (f.d.26-27).

Potrivit ordinului Directorului executiv al IDOM din 01.12.2018 s-a dispus desfășurarea vizitelor de monitorizare inopinată în IMSP Spitalul de Psihiatrie din or.Codru, în perioada 3-21 decembrie 2018. Membrii echipei de monitorizare sunt: Directorul executiv al IDOM, Jereghi Vanu, avocatul Cebanaș Alexandru, expertul Străisteanu Doina-Ioana, asistentul social Golovatîi Ecaterina din cadrul AO Keystone Moldova, partener proiect, avocatul Mamaliga Valerian, coordonator de program Russu Dumitru, asistent de proiect Conea-Buşilă natalia (f.d.157).

Astfel, Colegiul constată că, instanța de fond a asigurat corect echilibrul între dreptul lui Doina – Ioana Străisteanu și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, pe de o parte, și dreptul lui Donea Liuba care s-a adresat organelor care au împuternicit experții să monitorizeze respectarea drepturilor omului în Spitalul Clinic de Psihiatrie din mun. Chișinău, precum și persoanelor cu rang înalt, pe de altă parte.

Ținând cont de cele expuse *supra*, Colegiul civil conchide că cerințele lui Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” față de Donea Liuba, semnatară a petiției din 07 decembrie 2018 privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale sunt parțial întemeiate, or, aspectul denigrator și calomnios a informației descrise în petiție este incontestabil.

Colegiul nu va reține argumentele părții apelante cu referire la „judecățile de valoare”, or, la examinarea acțiunii s-a ținut cont de specificul noțiunii de „judecată de valoare”, care prezumă că persoana nu poartă răspundere pentru părerea expusă în privința unor evenimente, circumstanțe etc., veridicitatea cărora este imposibil de a se demonstra.

Colegiul atestă că instanța de fond a făcut o distincție clară între fapte și judecăți de valoare, astfel încât judecata de valoare este definită ca o opinie, un comentariu, o teorie sau o idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit, iar, faptul reprezintă un eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită.

Judecata de valoare fără substrat factologic suficient este acea judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate.

Colegiul menționează că cerința de a dovedi veridicitatea judecăților de valoare este imposibil de a fi îndeplinită, deoarece adevărul afirmațiilor ce constituie judecăți de valoare nu poate fi dovedit, iar, invocarea probei verității în acest caz ar constitui o încălcare a libertății de exprimare, parte fundamentală a dreptului asigurat de art.10 din Convenția Europeană (pct.61 din Hotărîrea CEDO din 21.12.2004 - cazul Busuioc c. Moldovei, cazul Jerusalem c. Austriei nr.26958/95, pct.42).

Totodată, chiar și atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei imixtiuni poate depinde de faptul dacă există o bază faptică suficientă pentru declarația respectivă, deoarece chiar și o judecată de valoare, cu o bază faptică care s-o sprijine, poate fi excesivă (Hotărîrea CEDO din 01.07.1997 pronunțată în cazul Obershlik c. Austriei).

În jurisprudența CtEDO „judecățile de valoare fără substrat factologic suficient” mai sunt numite „opinii excesive”. Judecățile de valoare pot fi prețioase, fără valoare sau negative, întemeiate sau neîntemeiate, convingătoare sau discutabile, progresiste sau reacționare etc. Acestea nu pot fi dezmințite prin hotărîrea judecății. Ele pot fi dezbătute prin polemică, adică răspuns (replică, comentariu).

În context, Colegiul consideră drept temeinică poziția instanței de fond, precum că, conținutul scrisorii răspândită de Donea Liuba are un ton agresiv și dezichilibrat al informației expuse, limbajul utilizat de ea este înjositor și jignitor, or „expunerea că avocații licențiați sunt „neșcoliți” (care nu au nici școală), nu poate fi catalogată ca fiind o judecată de valoare, difuzată cu bună-credință și în concordanță cu principiile legii cu privire la libertatea la exprimare

Date fiind cele relevate, Colegiul civil, conchide că în speță sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru restabilirea în drepturi a reclamantilor/intimați, aceștia fiind lezați prin răspândirea unor judecăți de valoare fără o bază faptică suficientă pentru declarația respectivă.

Cu referire la pretențiile reclamantilor/intimaților despre recuperarea prejudiciului moral, instanța de apel menționează că în conformitate cu prevederile art.1422 Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Potrivit dispozițiilor art. 1423 din Codul Civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată,

luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

În acest sens, incidente speței sunt și prevederile art. 29 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, potrivit căreia instanța de judecată va acorda o compensație de natură să aducă satisfacție persoanei lezate. La stabilirea cuantumului compensației pentru prejudiciul moral, acordată persoanei fizice, instanța de judecată va lua în considerație caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate reclamantului, caracterul informației răspândite, gradul de răspândire a informației, personalitatea reclamantului, reputația pârâtului, gradul de vinovăție a pârâtului, consecințele răspândirii informației defăimătoare, starea materială a reclamantului și cea a pârâtului, publicarea rectificării, dezmințirii sau acordarea dreptului la replică până la depunerea cererii de chemare în judecată și alte circumstanțe importante pentru examinarea cauzei.

În această ordine de idei, Colegiul civil, consideră că instanța de fond corect a concluzionat că se consideră răspândire a informației care încalcă drepturile personal nepatrimoniale ale lui Străisteanu Doina-Ioana și Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, învinuirea adusă de către Donea Liuba în petiția din 07 decembrie 2018, care în ședința de judecată nu a fost dovedită ca fiind veridică, dar care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională a reclamantilor în fața persoanelor care i-a împuternicit să monitorizeze situația din Spitalul Clinic de Psihiatrie din mun. Chișinău, oficialilor de rang înalt, și care urmează a fi dezmințite, prin aceeași cale pe care le-a răspândit.

Astfel, la constatarea răspândirii informațiilor, care se bazează pe fapte care nu au avut loc, dar care aduc atingere onoarei și demnității și lezează reputația profesională, instanța de judecată la aprecierea prejudiciului moral ține cont de caracterul individual al fiecărei cauze, iar aceasta se face luând în considerație principiul general al echității.

Ca urmare, reieșind din principiul compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral cauzat Asociației Obștești „Institutul pentru Drepturile Omului”, Colegiul conchide că prima instanță corect a determinat faptul că suma de 5 000,00 lei va asigura o compensație suficientă și echitabilă a prejudiciului cauzat AO „IDOM”.

Pe de altă parte, Colegiul reține că reieșind din principiul compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral cauzat lui Doina-Ioana Străisteanu, manifestate prin emoții negative și stare neplăcută în aspect psihologic, în urma acțiunilor lui Donea Liuba, ce au atentat la onoarea, demnitatea și reputația profesională, concomitent ținând cont că Doina-Ioana Străisteanu a acționat din numele Asociației Obștești „Institutul pentru Drepturile Omului”, Colegiul conchide că, instanța de fond nejustificat a considerat necesar de a încasa din contul lui Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana prejudiciu moral în sumă de 30000 de lei, care este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității, motiv pentru care Colegiul casează hotărârea instanței

de fond și modifică hotărârea primei instanței prin micșorarea sumei prejudiciului moral încasat de la Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana de la suma de 30 000,00 (treizeci mii) lei până la suma de 3 000,00 (trei mii) lei.

În continuare, instanța de apel notează și prevederile art. 82 Cod de procedură civilă, potrivit căreia, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Potrivit art. 90 lit. i) din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistență juridică.

Conform art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În corespundere cu art. 96 alin. (1) și (1<sup>1</sup>) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Conform art. 5 alin. (1) al Legii nr.1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură, orice persoană are dreptul să își aleagă în mod liber avocatul pentru a fi consultată și reprezentată de acesta în materie juridică

Potrivit pct. 15 din Recomandarea privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților din RM, pornind de la practica CtEDO, cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Pct.16 din Recomandarea privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților din RM, prevede că, pentru probarea cheltuielilor suportate și prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaților, lista detaliată a actelor /acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

De rând cu înscrisurile necesare a fi prezentate de către partea ce pretinde compensarea cheltuielilor de asistență juridică, instanța la determinarea quantumului compensației acordate, urmează a ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistență, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează

capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

De asemenea, la determinarea caracterului rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică, prezintă relevanță și jurisprudența CtEDO. Astfel, stabilind dacă costul asistenței juridice solicitate de reclamant este rezonabil, CtEDO a luat în calcul noutatea și complexitatea chestiunilor de fapt și de drept puse în discuție (*Manole și alții c. Moldovei*, 13/07/2010, § 11).

Pe de altă parte, dacă cauza este repetitivă și există o jurisprudență bine stabilită în privința chestiunilor disputate, CtEDO a acordat o compensație mai mică pentru asistență juridică (*Oprea c. Moldovei*, 21/12/2010, § 55).

Prin prisma celor enunțate *supra*, instanța de apel conchide că instanța de fond justificat a încasat din contul lui Donea Liuba în beneficiul Asociației Obștești „Institutul pentru Drepturile Omului”, cheltuielile de judecată, proporțional părții admise din acțiune, în sumă de 250,00 de lei, cu titlu de recuperare parțială a cheltuielilor de plată a taxei de stat și sumei de 12 000,00 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În altă ordine de idei, având în vedere că suma încasată cu titlu de prejudiciu moral din contul lui Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana a fost micșorată de la 30 000,00 lei la suma de 3 000,00 lei, Colegiul consideră că corespunzător urmează a fi micșorată și suma taxei de stat dispusă spre încasare de prima instanță de la 1 150,00 lei la 250,00 lei.

Colegiul nu poate reține argumentele părții apelante, precum că, la caz, sunt incidente prevederile art. 8 lit. c) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, or, instanța de apel consideră demonstrat cert faptul că, informația din petiția din 07 decembrie 2018, întrunește toate cerințele prevăzute de lege pentru a fi apreciată ca drept judecată de valoare fără substrat factologic, iar Străisteanu Doina – Ioana și IDOM fiind persoane lezate prin cele declarate de petiționar, are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Colegiul civil, analizând petiția depusă de Donea Liuba la 07 decembrie 2018 observă că acesta nu revendică un drept propriu, în sensul prevederilor art. 8 lit. c) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, potrivit căruia, imunitatea în cauzele cu privire la defăimare în cererile, scrisorile sau plîngerile cu privire la încălcarea drepturilor și a intereselor legitime, expediate autorităților publice pentru examinare.

În acest context, Colegiul reiterează că informațiile conținute în această petiție pot fi considerate ca defăimătoare, deoarece în aceste cazuri nu se realizează un drept constituțional al cetățeanului – Donea Liuba, acest mijloc de apărare se consideră răspândire a informației care nu corespunde realității, iar ca urmare aduce atingere onoarei și demnității, precum și lezează reputația profesională a lui Doina – Ioana

Străisteanu și Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova.

Cu privire la argumentele părții apelante, precum că la materialele cauzei lipsește procesul – verbal al ședinței de judecată din 25 mai 2019, Colegiul civil, audiind înregistrările audio ale ședințelor de judecată din cadrul instanței de fond coraborându-le cu informațiile furnizate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, precum și recipisa prin care părțile au confirmat prin semnătură faptul că au fost înștiințate despre ședința de judecată din 27 iunie 2019, ora 11:00, (f.d. 62), constată că ședința de judecată din data de 25 mai 2019, a avut loc, fiind întocmit și procesul – verbal al ședinței de judecată (f.d. 60), în care de fapt s-a admis o eroare tehnică cu privire la data întocmirii procesului – verbal, precum și data următoarei ședințe de judecată.

Totodată, Colegiul menționează că în procesul – verbal al ședinței de judecată din 27 iunie 2019 nu s-au admis careva erori tehnice. Respectiv, Colegiul atestă că cele constatate *supra* nu afectează fondul cauzei și nu pot fi încadrate în baza prevederilor art. 388 alin. (1) lit. g) CPC, or, la dosar se regăsesc toate procesele verbale ale ședințelor de judecată.

Prin urmare, Colegiul constată că în speță prima instanță a respectat pe deplin prevederile art. 273 alin. (1) CPC, potrivit cărora pentru fiecare ședință de judecată, inclusiv pentru ședința de pregătire pentru dezbateri judiciare, precum și pentru fiecare act procedural îndeplinit în afara ședinței cu participarea părților, se întocmește proces-verbal, au fost respectate pe deplin de către prima instanță.

Cât privește criticile părții apelante despre nerespectarea de către instanța de fond a procedurii de întocmire a proceselor verbale de audiere a martorilor, Colegiul reține că, potrivit art. 274 alin. (1) și (2) CPC, în procesul-verbal al ședinței de judecată sau al actului procedural îndeplinit în afara ședinței de judecată se enumeră acțiunile procesuale efectuate de către participanții la proces și de către instanța de judecată, cu mențiunea locului, a datei și a orei începerii și terminării fiecărei acțiuni procesuale, respectându-se ordinea în care au fost exercitate. Dacă legea nu prevede altfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată se indică: a) instanța care judecă cauza, numele membrilor completului de judecată și al grefierului b) date despre prezența participanților la proces, a reprezentanților, martorilor, experților, specialiștilor și a interpreților; c) date despre înregistrarea audio a ședinței de judecată și echipamentul folosit; d) enumerarea acțiunilor procesuale exercitate în condițiile prezentului cod, cu indicarea orei și a datei efectuării; e) încheierile protocolare ale instanței de judecată; f) data întocmirii definitive a procesului-verbal.

Alineatul 3 din aceeași normă, prevede că, în cauze complexe, dacă instanța consideră necesar, în procesul-verbal al ședinței de judecată se inserează rezumatul explicațiilor participanților la proces, precum și rezumatul depozițiilor martorilor.

Reieșind din normele de drept enunțate, Colegiul menționează că pentru audierea martorilor instanța nu întocmește un proces – verbal separat, însă cu titlu de



excepție, în cazul în care cauza este complexă și instanța consideră necesar, rezumatul declarațiilor martorilor se înserează în procesul – verbal al ședinței de judecată, în rest, grefierul la întocmirea procesului – verbal al ședinței de judecată se rezumă la enumerarea acțiunilor procesuale de audiere a martorului cu indicarea orei și a datei efectuării, depozițiile acestora fiind înregistrate audio.

Astfel, luând în considerație că în procesul – verbal al ședinței de judecată sunt enumerate toate acțiunile procesuale exercitate în condițiile Codului de procedură civilă, cu indicarea orei și a datei efectuării, iar pe cd-ul anexat la materialele cauzei se regăsesc înregistrările audio cu depozițiile martorilor audiați în instanța de fond, Colegiul civil constată că prima instanță legal a întocmit procesul – verbal al ședinței de judecată.

Cât privește argumentele părții apelante, precum că, instanța de fond a ignorat declarațiile martorilor părții pârâte, bazându-și soluția în exclusivitate pe probele reclamanților, Colegiul civil se raliază concluziei instanței de fond, care a apreciat critic declarațiile martorilor Docu Tamara și Popa Elena, deoarece au explicat că „una era în treacăt și a auzit cearta”, iar alta „era departe de incident dar a auzit conflictul”. Mai mult, toți martorii au explicat că discuțiile între experții în domeniul drepturilor omului și copiii internați în Spitalul de psihiatrie a avut loc confidențial în saloane.

La fel, Colegiul conchide întemeiată concluzia instanței stabilită în urma cercetării înregistrările video și audio, explicațiile părților și martorilor Cebanaș Alexandru, Oprea Natalia și Golovatîi Ecaterina, or, fiind cercetate suplimentar înregistrările video și audio, depozițiile martorilor în instanța de apel, Colegiul atestă neteminicia alegațiilor apelantului în raport cu poziția instanței de fond.

În aceste condiții, nu pot fi reținute argumentele părții apelante precum că, prima instanță la examinarea pricinii nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii în fond și că au aplicat greșit normele de drept material și procedural, deoarece acestea sunt declarative, lipsite de suport legal și probatoriu.

În final, având în vedere faptul, că circumstanțele cauzei au fost constatate pe deplin de către prima instanță, corect fiind aplicate normele de drept material și procedural, dar greșit apreciat quantumul despăgubirii de ordin moral față de Străisteanu Doina-Ioana, Colegiul ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de Donea Liuba, cu modificarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, prin micșorarea quantumului despăgubirii de ordin moral acordat reclamantei Străisteanu Doina-Ioana de la suma de 30 000,00 MDL până la suma de 3000,00 MDL, precum și a sumei cheltuielilor de judecare suportate pentru achitarea taxei de stat de la 1 150,00 (una mie una sută cincizeci) lei la 250,00 (două sute cincizeci) lei, iar în rest, hotărârea instanței de fond, urmează a fi menținută fără modificări.

În conformitate cu art. 385 lit. b), 390 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

**d e c i d e :**

Se admite apelul declarat de Donea Liuba.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, în partea mărimii prejudiciului moral dispus spre încasare în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana, prin micșorarea sumei prejudiciului moral încasat de la Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana de la suma de 30 000,00 (treizeci mii) lei până la suma de 3 000,00 (trei mii) lei și sumei cheltuielilor de judecată suportate pentru achitarea taxei de stat de la 1 150,00 (una mie una sută cincizeci) lei la 250,00 (două sute cincizeci) lei.

În rest, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” către Donea Liuba cu privire la constatarea unor afirmații făcute în petiția răspândită la 07 decembrie 2018 către autoritățile publice, ca fiind false și defăimătoare, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, se menține fără modificări.

Decizia este definitivă și executorie, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,  
judecătorul:

Victoria Sîrbu

Judecătorii:

Angela Braga

Virgiliu Buhnaci

2-19076266-02-2a-19112021

## DECIZIE

/dispozitiv/

02 noiembrie 2022

municipiul Chișinău

### **Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău**

În componența:

Președintelui ședinței, judecătorul  
Judecătorilor  
Grefierul

Victoria Sîrbu  
Angela Braga și Virgiliu Buhnaci  
Doina Sechiraș

examinând în ședință de judecată publică, apelul declarat de Donea Liuba, împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” către Donea Liuba cu privire la constatarea unor afirmații făcute în petiția răspândită la 07 decembrie 2018 către autoritățile publice, ca fiind false și defăimătoare, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

În conformitate cu art. 385 lit. b), 390 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

### **d e c i d e :**

Se admite apelul declarat de Donea Liuba.

Se modifică hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, în partea mărimii prejudiciului moral dispus spre încasare în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana, prin micșorarea sumei prejudiciului moral încasat de la Donea Liuba în beneficiul lui Străisteanu Doina-Ioana de la suma de 30 000,00 (treizeci mii) lei până la suma de 3 000,00 (trei mii) lei și sumei cheltuielilor de judecare suportate pentru achitarea taxei de stat de la 1 150,00 (una mie una sută cincizeci) lei la 250,00 (două sute cincizeci) lei.

În rest, hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 02 septembrie 2021, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Străisteanu Doina-Ioana și Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova” către Donea Liuba cu privire la constatarea unor afirmații făcute în petiția răspândită la 07 decembrie 2018 către autoritățile publice, ca fiind false și defăimătoare, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, se menține fără modificări.

Decizia este definitivă și executorie, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,  
judecătorul:

Victoria Sîrbu

Judecătorii:

Angela Braga

Virgiliu Buhnaci